

Ontwerpbesluit Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Gelet op artikel 3, eerste lid, en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2008/23/EG van 12 november 2007 op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, van een eerste bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEG L 12);

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103);

Gelet op de artikelen 10a en 15 van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire habitattypen zijn met een sterretje (*) aangeduid:
  - H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
  - H6510 Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire soorten zijn met een sterretje (*) aangeduid:
  - H1134 Bittervoorn
  - H1149 Kleine modderkruiper

Artikel 2

Het besluit tot aanwijzing van het gebied Broekvelden/Vettenbroek als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103) van 24 maart 2000 (N/2000/312; Stcrt. 2000, nr. 65) wordt als volgt gewijzigd:

- a. het aangewezen gebied wordt op de in paragraaf 3.3 van de Nota van toelichting, zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid, van dit besluit beschreven wijze gewijzigd;
- b. de Nota van toelichting met uitzondering van de paragrafen 3.2, 4.1, 4.2 en 4.3 wordt ingetrokken en vervangen door de Nota van toelichting, zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid, van dit besluit;

- c. de in de aanhef bedoelde speciale beschermingszone geldt als te zijn aangewezen voor de volgende vogelsoort, welke wordt beschermd op grond van artikel 4, eerste lid, van Richtlijn 79/409/EEG:
A037 Kleine zwaan
- d. de in de aanhef bedoelde speciale beschermingszone geldt als te zijn aangewezen voor de volgende trekkende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG:
A050 Smient
A051 Krakeend
A056 Slobeend
- e. de kaart voor zover van toepassing op het in de aanhef genoemde besluit wordt ingetrokken.

Artikel 3

1. Dit besluit gaat vergezeld van een Nota van toelichting inclusief bijlagen en een kaart.
2. De in de artikelen 1 en 2 genoemde speciale beschermingszones vormen samen het Natura 2000-gebied **Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in de Nota van toelichting.

Artikel 4

1. De bekendmaking van dit besluit geschiedt in de Staatscourant.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de Nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in de onderstaande vestigingen van de Directie Regionale Zaken van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit:

- Vestiging Noord: Cascadeplein 6, 9726 AD GRONINGEN;
- Vestiging Oost: Verzetslaan 30, 7411 HX DEVENTER;
- Vestiging West: Herman Gorterstraat 55, 3511 EW UTRECHT;
- Vestiging Zuid: Keizersgracht 5, 5611 GB EINDHOVEN.

De terinzagelegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen van de betreffende gemeente(n), in de kantoren van de waterschappen waaronder het gebied valt en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minlnv.nl/natura2000> en het zal bovendien worden bekendgemaakt in dag-, nieuws- en huis-aan-huisbladen.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de terinzagelegging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein waarin opgenomen:

Nota van toelichting bij de aanwijzing van Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn, alsmede Nota van toelichting bij de wijziging van het besluit N/2000/312 tot aanwijzing van Broekvelden/Vettenbroek als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand en hierna te noemen de Vogelrichtlijn

1. INLEIDING

Met dit besluit wordt het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Tevens wordt met dit besluit het besluit tot de aanwijzing van Broekvelden/Vettenbroek als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn, inclusief de daarbij behorende Nota van toelichting, gewijzigd. Het betreft verder de vorming van het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein, hetgeen gebeurt door aan dit besluit instandhoudingsdoelstellingen toe te voegen.

In artikel 1 van het besluit staat de naam van het gebied en worden de habitattypen en soorten opgesomd, waarvoor het gebied is aangewezen.

Artikel 2 van het besluit vermeldt de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het eerder genomen besluit tot aanwijzing van het gebied onder de Vogelrichtlijn. Zo wordt de Nota van toelichting, behorende bij het bestaande Vogelrichtlijnbesluit, geheel of nagenoeg geheel ingetrokken en zover noodzakelijk vervangen door deze Nota van toelichting. Alleen de toelichting op de criteria die voor de aanwijzing van het gebied zijn gebruikt, wordt niet ingetrokken en zal in een appendix aan deze Nota worden gehecht. Daarnaast worden de vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied van belang is en waarvoor het wordt geacht te zijn aangewezen. De aanwijzing als Wetland die indertijd middels hetzelfde besluit als de aanwijzing onder de Vogelrichtlijn is geschied, wordt door dit besluit niet gewijzigd.

In artikel 3 van het besluit wordt de term Natura 2000-gebied geïntroduceerd en wordt bepaald dat er voor het gebied een bepaalde instandhoudingsdoelstelling verwezenlijkt dient te worden. Deze doelstelling heeft zowel betrekking op de in artikel 1 opgesomde habitattypen en habitatsoorten als op de in artikel 2 opgesomde vogelsoorten. De vogels waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld, zijn geselecteerd aan de hand van de criteria die destijds zijn gebruikt bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden in 2000. Beide aanwijzingen tezamen vormen het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen. De instandhoudingsdoelstellingen staan in de Nota van toelichting.

Artikel 4 regelt de bekendmaking en de inwerkingtreding van dit besluit.

In hoofdstuk 2 van deze Nota van toelichting worden de aanwijzingen op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn kort toegelicht. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een

gebiedsbeschrijving gegeven en wordt ingegaan op eventuele grenswijzigingen die zijn doorgevoerd nadat het gebied bij de Europese Commissie is aangemeld of die zijn doorgevoerd nadat het gebied als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Tevens wordt in hoofdstuk 3 de bij dit besluit behorende kaart toegelicht.

In hoofdstuk 4 wordt een opsomming gegeven van habitattypen en (vogel)soorten waaraan het gebied zijn betekenis ontleent en worden de eventueel doorgevoerde wijzigingen van een toelichting voorzien.

Een belangrijk onderdeel van de Nota van toelichting is de opsomming van de instandhoudingsdoelstellingen in hoofdstuk 5. Allereerst worden de algemene doelstellingen geformuleerd en vervolgens staan de instandhoudingsdoelstellingen van de in het gebied aanwezige habitattypen en soorten vermeld. Er wordt aangegeven in welke richting de instandhoudingsdoelstelling zich zal moeten ontwikkelen. Daarvoor worden de termen ‘behoud’, ‘uitbreiding’ of ‘verbetering’ gebruikt. Voor een habitatype wordt de verdeling gemaakt in oppervlakte en kwaliteit, zodat de aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een habitatype altijd in de vorm van ‘behoud’ of ‘uitbreiding’ van oppervlakte en van ‘behoud’ of ‘verbetering’ van kwaliteit wordt gegeven. Voor soorten is het leefgebied bepalend en geldt een verdeling in omvang en kwaliteit leefgebied. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een soort is altijd in de vorm van ‘behoud’ of ‘uitbreiding’ van omvang leefgebied en van ‘behoud’ of ‘verbetering van kwaliteit van leefgebied.

Daarnaast zijn aan de Nota van toelichting twee bijlagen toegevoegd. Ook de bijlagen maken integraal onderdeel uit van het besluit. Bijlage A (voor zover van toepassing) laat zien welke terreindelen zijn vervallen of zijn toegevoegd als onderdeel van de speciale beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn. Bijlage B omvat een nadere onderbouwing van de wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de kwalificatie als speciale beschermingszone in de zin van de Habitatrictlijn en van de toedeling van de instandhoudingsdoelstellingen.

2. AANWIJZINGEN HABITAT- EN VOGELRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrictlijn (verder aangeduid als “Habitatrictlijngebied”). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn, waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam “Polder Stein” en onder nummer NL2003039 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio

Het gebied is op 24 maart 2000 (NL/2000/312) onder de naam “Boekvelden/Vettenbroek” ook aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn (verder aangeduid als “Vogelrichtlijngebied”). Bij de Europese Commissie is dit gebied bekend onder nummer NL9802064. Het bestaande Vogelrichtlijnbesluit N/2000/312 is door middel van dit besluit gewijzigd. Uit het Vogelrichtlijnbesluit overgenomen tekstdelen zijn in deze Nota van toelichting cursief gezet¹.

---

¹ De afkorting sbz (“speciale beschermingszone”) en de aanduiding “beschermingszone” zijn hierin vervangen door de term “Vogelrichtlijngebied”.

Met betrekking tot het Vogelrichtlijngebied kan er in dit besluit naast mogelijke grenswijzigingen ook een wijziging plaatsvinden bij de vogelsoorten, waarvoor dit gebied destijds is aangewezen. Deze eventuele wijzigingen worden toegelicht in hoofdstuk 4 en bijlage B. In dit besluit worden alle vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied wordt geacht te zijn aangewezen.

Het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein (landelijk gebiedsnummer 104) omvat derhalve het Vogelrichtlijngebied Broekvelden/Vettenbroek en het Habitatrichtlijngebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein.

Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn en onder de Vogelrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen, habitats van soorten en de leefgebieden van vogels in een gunstige staat van instandhouding behouden of, in voorkomend geval herstellen. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 doelendocument (2006). Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en (vogel)soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 profielendocument (2008). Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura 2000-netwerk.

Het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein ligt in de provincie Zuid-Holland en behoort tot het grondgebied van de gemeente Reeuwijk.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het gebied ligt in het veenweidegebied in het Groene Hart van Zuid-Holland. In het gebied ligt ongeveer tien meter dik pakket veen en klei op een zandige ondergrond. Het noordelijk deel van Polder Stein en een deel van polder Roggebroek zijn behalve als Vogelrichtlijngebied ook begrensd als Habitatrichtlijngebied. De vegetatie bestaat uit voedselrijke graslanden, maar er komen ook bloemrijke graslanden voor met plaatselijk nog kievitsbloemen. Op klei-op-veengronden in de nabijheid van rivieren kwam de kievitsbloem hier vroeger veel voor. Mogelijk is kievitsbloem in de Gouden Eeuw in het gebied geïntroduceerd, door de aanwezigheid van bolletjes in het stadsafval dat destijds als bemesting werd gebruikt.

Polder Oukoop en Viertel en Polder Sluipwijk bestaan uit langgerekte percelen grasland met sloten en enkele petgaten. Broekvelden en Vettenbroek is een diepe plas aan de noordzijde van de Reeuwijkse Plassen. De meeste veenplassen in de omgeving van Gouda werden drooggemaakt vanwege de veiligheid en het economische belang, zo ook Broekvelden en Vettenbroek bij Reeuwijk. In tegenstelling tot het gebied ten westen van Gouda kwam hier geen oude blauwe zeelei bloot maar veen. Kwel kon hier opborrelen en voor permanente wateroverlast zorgen, met hoge polderlasten als gevolg. In 1970 werd, na een ontzanding, de polder Broekvelden/Vettenbroek weer onder water gezet.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein behoort tot het Natura 2000-landschap 'Meren en Moerassen'.

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen (zie paragraaf 4.4). Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede nieuwe natuur indien dit noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna².

De grenzen van Vogelrichtlijngebieden worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige bijlage I-soorten, en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoopeisen van de betrokken vogelsoorten.

Broekvelden en Vettenbroek zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van open water en graslanden die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van een soort van Bijlage I (art. 4.1) en tevens fungeert als overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan van bedoelde vogelsoorten. Het onderhavige gebied is tevens aangewezen als watergebied van internationale betekenis onder de Wetlands-Conventie vanwege het voorkomen van belangrijke aantallen watervogels (criterium 5, 6).

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura 2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Op hoofdlijnen omvat het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein de plas Broekvelden en Vettenbroek, de Polder Sluipwijk, Polder Oukoop en Negen Viertel, Lang Roggebroek en het noordelijk deel van Polder Stein. Hiervan is Polder Stein zowel Vogelrichtlijngebied als Habitatrichtlijngebied.

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied en die van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) zijn op de kaart op enkele technische punten aangepast:

- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- Bestaande bebouwing en bedrijfsterreinen, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn waar mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht. Dit betreft percelen³ waar volgens de topografische kaart of op grond van luchtfoto's bebouwing aanwezig is en die verder bestaan uit tuinen of erven die behoren bij het betreffende bebouwde perceel.

² Hof van Justitie EG, 7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25.

³ Op de topografische kaart (TOP10-versie, 2005) aangeduid als "Overig bodemgebruik" en "Weiland".

- Verharde wegen, die ook reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht. Overige wijzigingen groter dan 1 ha worden toegelicht in de volgende alinea.

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is aangepast:

Ten noorden van de weg Twaalfmorgen is de grens van het Vogelrichtlijngebied gelijkgetrokken met het Habitatrichtlijngebied. Het onttrokken gebied (circa 1,9 ha) betreft een bosstrook, welke geen betekenis heeft voor de watervogelsoorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van 699 ha. Daarvan is 699 ha aangewezen onder de Vogelrichtlijn en is 203 ha aangewezen onder de Habitatrichtlijn. Deze cijfers betreffen bruto-oppervlakten omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura 2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de Nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaarttechnische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura 2000-gebieden aangegeven. Dit geldt ook voor grensoverschrijdende gebieden in Duitsland en België. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend. Voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden. In geval van buitenlandse gebieden betreft dit documentatie die door de betreffende deelstaten van Duitsland (Niedersachsen, Nordrhein-Westfalen) en gewesten van België (Vlaanderen en Wallonië) zijn gepubliceerd.

Voor de begrenzing van Natura 2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, tuinen, erven, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 is afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- **Bebouwing** betreft één of meer gebouwen, of bouwwerken geen gebouwen zijnde. **Gebouw:** elk bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. **Bouwwerk:** elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- **Erven** zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- **Tuinen** zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- **Verhardingen** (van kunstmatige aard) kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen en steenglooiingen. Wegen betreffen alle voor het

gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.

- Hoofdspoorwegen betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Conform artikel 15 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Stb. 2004, 31) zal het definitieve aanwijzingsbesluit voor wat betreft de kadastrale percelen die geheel of gedeeltelijk binnen het aangewezen gebied zijn gelegen, in de kadastrale registratie als beperking worden ingeschreven. Kadastrale percelen die over een breedte van minder dan 5 meter overlappen met het aangewezen gebied worden geacht daarvan geen deel uit te maken. Dit betekent dat bij de definitieve aanwijzing aldaar de kadastrale lijn zal worden aangehouden. Hierbij wordt er vanuitgegaan dat de kadastrale lijn een betrouwbare grens vormt tussen verschillende terreintypen voortkomend uit verschillen in grondgebruik (bv. een wegberm langs een graslandperceel).

Met betrekking tot het grensverloop langs hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.
- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen indien dergelijke wateren een ecologisch en/of waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige waterafhankelijke habitattypen en/of leefgebieden van soorten.
- Waar de buitengrens van een (deelgebied van een) Habitatrichtlijngebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenkruinlijn (aan de gebiedszijde) tenzij het betreffende dijktaalud geen actuele of potentiële betekenis heeft voor de instandhouding van het gebied.
- In de overige gevallen waar de buitengrens samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk (aan de gebiedszijde).
- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.

4. NATURA 2000-WAARDEN

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt allereerst een opsomming gegeven van de waarden waaraan het gebied zijn betekenis ontleent als Habitatrichtlijngebied en Vogelrichtlijngebied. Wat betreft de aanwijzing als Habitatrichtlijngebied wordt in paragrafen 4.2.1 en 4.2.2 een lijst gegeven van de habitattypen (met vermelding van de aanwezige subtypen) en Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen. Paragraaf 4.2.3 vermeldt de vogelsoorten waarvoor het gebied onder de Vogelrichtlijn is aangewezen. Op alle vermelde habitattypen en soorten is een instandhoudingsdoelstelling van toepassing (zie hoofdstuk 5).

Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 vermeld welke selectiecriteria op het Habitatrichtlijngebied van toepassing zijn. Tenslotte beschrijft paragraaf 4.4 de

verspreiding van habitattypen en soorten binnen het gebied, ter onderbouwing van de gevolgde gebiedsbegrenzing.

4.2 Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen

4.2.1 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I⁴)

Het gebied is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitats opgenomen in bijlage I van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een bijdrage levert aan de instandhouding op landelijk niveau. Ten behoeve van de nationale uitwerking van de Habitatrichtlijn is een deel van de habitattypen verdeeld in subtypen, vanwege de zeer ruime variatie in fysieke omstandigheden en soortensamenstelling. De namen van de habitattypen en daarvan afgeleide subtypen zullen verder met hun verkorte namen worden aangeduid. In bijlage B.4 zijn alle gebieden vermeld waarvoor de betreffende habitattypen zijn aangemeld. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting.

H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Verkorte naam Ruigten en zomen

betreft het subtype:

H6430A Ruigten en zomen (*moerasspirea*)

H6510 Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Verkorte naam Glanshaver- en vossenstaarthooilanden

betreft het subtype:

H6510B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (*grote vossenstaart*)

4.2.2 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II³)

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een wezenlijke functie in de levenscyclus vervult. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding op landelijk niveau. In bijlage B.4 zijn alle gebieden vermeld waarvoor de betreffende soorten zijn aangemeld. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting.

H1134 Bittervoorn (*Rhodeus amarus*)

H1149 Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*)

4.2.3 Vogelrichtlijn: soorten (bijlage I en artikel 4.2)

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn⁵:

A037 Kleine zwaan (*Cygnus bewickii*)

Andere geregeld voorkomende trekvogels waarvoor het gebied van betekenis is als broed-, rui- en/of overwinteringsgebied en rustplaatsen in hun trekzones (artikel 4.2):

⁴ Bijlagen I en II laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, Pb EG L 363, 20.12.2006, p. 368-405 (zie ook rectificatie PB EG L 80, 21.3.2007, p. 15).

⁵ laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, Pb EG L 363, 20.12.2006, p. 368-405

A050	Smient (<i>Anas penelope</i>)
A051	Krakeend (<i>Anas strepera</i>)
A056	Slobeend (<i>Anas clypeata</i>)

In bijlage B.4 zijn alle gebieden vermeld waarin de betreffende vogelsoorten zijn opgenomen. Wijzigingen ten opzichte van de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000) zijn verklaard in bijlage B.2 van deze Nota van toelichting.

4.3 Habitatrichtlijn: selectiecriteria

4.3.1 Habitattypen (bijlage I)

Voor niet-prioritaire habitattypen zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de “vijf belangrijkste gebieden” geselecteerd. Voor habitattypen welke verdeeld zijn in subtypen, geldt een aantal van “drie belangrijkste gebieden” per subtype. Voor prioritaire habitattypen⁶ geldt een aantal van “tien belangrijkste gebieden” en voor subtypen van prioritaire habitattypen een aantal van “vijf belangrijkste gebieden” per subtype. Verdeling in subtypen ten behoeve van de selectie is alleen toegepast indien de subtypen een verschillende verspreiding hebben en de beschikbare gegevens verdeling in subtypen toelaten. Voor enkele verspreid over het land voorkomende habitattypen, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd die voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd⁷. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de aanwezige oppervlakte en zo nodig ook de representativiteit van het habitatype. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding⁸ (zie ook bijlage B.3).

4.3.2 Soorten (bijlage II)

Voor niet-prioritaire soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de “vijf belangrijkste gebieden” geselecteerd. Voor prioritaire soorten⁶ geldt een aantal van “tien belangrijkste gebieden”. Voor enkele verspreid over het land voorkomende soorten, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd die voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd⁹. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de omvang van de aanwezige populatie. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding (zie ook bijlage B.3).

4.4 Verspreiding habitattypen en soorten in het Habitatrichtlijngebied

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied is bepaald aan de hand van de ligging van habitattypen en leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De verspreiding van de betreffende habitattypen en soorten binnen het gebied wordt in deze paragraaf globaal beschreven ter onderbouwing van de gevolgde begrenzing. Het is niet bedoeld als een uitputtende beschrijving.

⁶ In bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn en in dit besluit aangeduid met een sterretje.

⁷ Habitattypen waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: slijkgrasvelden (H1320) en ruigten en zomen, *moerasspirea* (H6430A) en ruigten en zomen, *droge bosranden* (H6430C).

⁸ De selectiecriteria zijn verder uitgewerkt in het Verantwoordingsdocument (2003)

⁹ Soorten waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: zeeprik (H1095), elft (H1102), zalm (1106), bittervoorn (H1134), kleine modderkruiper (H1149) en platte schijfhoren (H4056).

Ruigten en zomen (moerasspiraea) (H6430A) komen op enkele plekken verspreid in het gebied voor. Glanshaver en vossenstaarthooilanden (*grote vossenstaart*) (H6510) dat vroeger in aanzienlijke oppervlakte als kievitsbloemhooiland voorkwam, komt nog slechts op enkele percelen voor in Polder Stein Noord en Polder Lang Roggebroek. Bittervoorn (H1134) en kleine modderkruiper (H1149) komen verspreid in het gebied voor in poldersloten.

5 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Tevens is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en soorten. Voor een beperkt aantal soorten en habitattypen zijn op basis van artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 ‘complementaire doelen’ geformuleerd. Het betreft soorten en habitattypen die onder druk staan en waarvoor Nederland in Europees verband een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Dit betekent dat aan een beperkt aantal Vogelrichtlijngebieden Habitatrichtlijndoelen zijn toegekend (en andersom) en dat aan een beperkt aantal Habitatrichtlijngebieden ‘ontwikkeldoelen’ zijn toegekend. Met behulp van deze complementaire doelen is de realisering van de landelijke doelen voldoende gewaarborgd. Deze doelen maken volwaardig onderdeel uit van de aanwijzingsbesluiten, maar de habitattypen en soorten wordt niet aangemeld bij de Europese Commissie.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen¹⁰, op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, hun landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden, kernopgaven geformuleerd. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ('richting geven') en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument.

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de ecologische structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

5.3 Habitatrichtlijn: habitattypen

H6430 Ruigten en zomen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A).

Toelichting Het habitatype ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) komt verspreid voor. Het betreft hier wel een bijzondere vorm met kievitsbloemen.

H6510 Glanshaver- en vossenstaartheoïlanden

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit glanshaver- en vossenstaartheoïlanden, *grote vossenstaart* (subtype B).

Toelichting Het habitatype glanshaver- en vossenstaartheoïlanden, *grote vossenstaart* (subtype B), betreft hier de vorm van kievitsbloemheoïlanden. Ooit was dit wat betreft omvang het belangrijkste terrein in West-Nederland voor deze vorm van het habitatype. Door verdroging en verzuring is zowel oppervlakte als kwaliteit achteruit gegaan. Het betreft een van de laatste voorkomens van kievitsbloemheoïlanden in het Zuid-Holland-Utrechtse veenweidegebied.

¹⁰ Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft, staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting.

5.4 Habitatrichtlijn: soorten

H1134 Bittervoorn

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het gebied ligt binnen het hoofdverspreidingsgebied van de bittervoorn, maar de populatie is beperkt van omvang.

H1149 Kleine modderkruiper

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kleine modderkruiper verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding. De soort komt in Nederland algemeen en wijd verspreid voor.

5.5 Vogelrichtlijn: Niet-broedvogels

A037 Kleine zwaan

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen kleine zwanen waren tot voor kort van internationale betekenis. Het gebied heeft onder andere een functie als foerageergebied en als slaappleats (zowel Broekvelden, Vettenbroek als Polder Stein). De aantallen kleine zwanen zijn in de jaren negentig toegenomen, maar recent weer iets afgenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding, omdat het landelijke aantalverloop vooral door omstandigheden in de broedgebieden wordt gestuurd.

A050 Smient

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 7.500 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen smienten zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft onder andere een functie als slaappleats en als foerageergebied. De aantallen smienten zijn in de loop van de jaren negentig toegenomen, zij het met de nodige fluctuaties. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A051 Krakeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 70 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de krakeend onder andere een functie als foerageergebied. De soort pleistert op de plas Broekvelden, Vettenbroek, met aantallen die fluctueren met een licht positieve trend. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig en de internationale populatieomvang neemt toe.

A056 Slobeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 50 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de slobeend onder andere een functie als foerageergebied. De soort pleistert op de plas Broekvelden, Vettenbroek, met aantallen die fluctueren met een negatieve trend. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

Toelichting op wijzigingen Natura 2000-waarden, op selectie als Habitatrictlijngebied en op toewijzing van instandhoudingsdoelstellingen

- B1. Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrictlijngebied (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)
- B2. Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van eerdere aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (paragraaf 4.2.3)
- B3. Toepassing selectiecriteria Habitatrictlijngebieden (paragraaf 4.3)
- B4. Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

B1. Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrictlijngebied

- De waarden sluiten aan bij de oorspronkelijke aanmelding (2003).

B2. Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van eerdere aanwijzing als Vogelrichtlijngebied

De vogelsoorten waarvoor het gebied in 2000 is aangewezen, zijn ontleend aan SOVON (2000)¹¹. De criteria die daarin zijn opgenomen zijn ontleend aan de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn 2000¹². Voor eventuele aanpassing van de betreffende vogelsoorten is gebruik gemaakt van SOVON & CBS (2005)¹³ waarin de ontwikkeling van vogelaantallen in de laatste decennia is beschreven. Dit rapport heeft ten grondslag gelegen aan de formulering van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Vogelrichtlijnsoorten. In bijlage 1 van dit rapport zijn de verschillen aangegeven tussen de soortenlijsten per gebied die in beide rapporten zijn opgenomen.

- De waarden sluiten aan bij de oorspronkelijke aanwijzing tot Vogelrichtlijngebied.

B3. Toepassing selectiecriteria Habitatrictlijngebieden

H6510B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (*grote vossenstaart*)

Voor de aanmelding van Habitatrictlijngebieden (2003) zijn voor het subtype *grote vossenstaart* drie gebieden geselecteerd: Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (036), Biesbosch (112) en Broekvelden & Polder Stein (104). Verreweg de grootste oppervlakte van dit subtype in de vorm van kievitsbloemhooiland is te vinden in Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (036), gevolgd door Scherenwelle bij Kampen (onderdeel van Uiterwaarden IJssel, 038). Van grote ecologische betekenis is verder het voorkomen van het weidekervelhooiland dat nog maar op een plek in Nederland over een behoorlijke oppervlakte goed is ontwikkeld: Hengstpolder in de Biesbosch (112).

Uit een oogpunt van geografische spreiding kan aan de selectie van gebieden nog worden toegevoegd: Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein (104) in Meren en Moerassen, West¹⁴ (het betreft een van de laatste voorkomens van kievitsbloemhooilanden in het veenweidegebied) én het gebied Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek (132) in Beekdalen, Zuid¹⁵.

¹¹ Belangrijke vogelgebieden in Nederland 1993-97. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

¹² Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000), bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing.

¹³ Trends van vogelaantallen in het Nederlandse Natura 2000-netwerk. Centraal Bureau voor de Statistiek & SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

¹⁴ Voor de selectie is het Natura 2000-landschap Meren en Moerassen ingedeeld in drie regio's: Noord (Groningen, Friesland, Overijssel en noord Gelderland), West (west Gelderland, Utrecht en Zuid Holland en Noord Holland tot aan het IJ), Boven het IJ (Noord Holland noordelijk van het IJ).

¹⁵ Voor de selectie zijn de Natura 2000-landschappen Hogere Zandgronden/Beekdalen ingedeeld in drie regio's: Noord (Groningen, Friesland, Drenthe), Midden (Gelderland, Twente), Zuid (Noord Brabant, Limburg).

B4. Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen

De hier vermelde gebiedsdoelen van de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van onderhavig besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten worden beschouwd als 'indicatieve' opgaven en kunnen nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor ieder habitatype, habitatsoort, broedvogelsoort en niet-broedvogelsoort waarvoor onderhavig gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. De niet-broedvogelsoorten waarvoor zowel landelijk als in alle gebieden een behoudsopgave is gesteld zijn samengevat in één tabel. Waar in de vogeltabellen wordt geschreven A...b betreft het een broedvogel en waar wordt geschreven A...n betreft het een niet-broedvogel. Regels in cursief betreffen complementaire doelen (toelichting in Natura 2000 Doelendocument, paragraaf 3.3).

Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding (Svl) van betreffende habitatype of (vogel)soort genoemd. Indien de landelijke doelstelling van betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd. Indien de instandhoudingsdoelstelling van onderhavig gebied afwijkt van de landelijke doelstelling dan is dit nader gemotiveerd.

4.1 Habitatrictlijn: habitattypen

Habitatype H6430A Ruigten en zomen (<i>moerasspirea</i>)				
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	ontwerpbesluit
070	Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	concept-ontwerp
072	IJsselmeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	ontwerpbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	uitbreiding	behoud	concept-ontwerp
152	Grensmaas	behoud	behoud	ontwerpbesluit

De staat van in standhouding van het habitatype ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) is beoordeeld als 'gunstig'. De doelstelling voor het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein sluit aan bij de landelijke doelstelling.

Habitatype H6510B – Glanshaver- en vossenstaartheilanden (<i>grote vossenstaart</i>)				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	uitbreiding	behoud	concept-ontwerp
130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
150	Roerdal	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van het habitatype glanshaver- en vossenstaartheilanden, *grote vossenstaart* (subtype B) is beoordeeld als 'zeer ongunstig'. De doelstelling voor het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein sluit aan bij de landelijke doelstelling.

4.2. Habitatrichtlijn: soorten

H1134 - Bittervoorn					
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie					
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
009	Groote Wielen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
025	Drentsche Aa-gebied	behoud ^a	behoud	behoud	concept-ontwerp
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootlanden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
056	Arkemheen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
070	Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud ^b	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haek	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

(a) Enige achteruitgang in oppervlakte leefgebied ten gunste van habitatype H3260 beken en waterplanten, *waterranonkels* (subtype A) is toegestaan.

(b) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitatypen H1330 schorren en zilte graslanden of H6430 ruigten en zomen is toegestaan.

De staat van instandhouding van de bittervoorn is op het aspect leefgebied beoordeeld als 'gunstig'. De staat van instandhouding op het aspect populatie is onbekend¹⁶. De doelstelling voor het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein sluit aan bij de landelijke doelstelling.

H1149 – Kleine modderkruiper					
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie					
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	doel populatie	Besluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
015	Van Oordt's Mersken	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
016	Wijnjeterper Schar	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootlanden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
065	Binnenveld	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
070	Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud ^a	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	concept-ontwerp
130	Langstraat	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
135	Kempensland-West	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
141	Oeffelter Meent	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

(a) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitattypen H1330 schorren en zilte graslanden of H6430 ruigten en zomen is toegestaan.

¹⁶ De beschreven 'staat van instandhouding' wijkt af van de 'staat van instandhouding' zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Zie het Natura 2000 profielendocument (2008) voor een nadere uitleg.

De staat van instandhouding voor de kleine modderkruiper is beoordeeld als 'gunstig'. Alle gebiedsdoelen sluiten aan op de landelijke opgave. De staat van instandhouding op het aspect populatie is onbekend¹⁶. De doelstelling voor het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein sluit aan bij de landelijke doelstelling.

4.3 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

Overige niet-broedvogelsoorten			
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied			
Vogelsoort	Aantal gebieden	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
A037 Kleine zwaan ^a	29	behoud	behoud
A050 Smient	44	behoud	behoud
A051 Krakeend	35	behoud	behoud
A056 Slobeend	38	behoud	behoud

(a) Ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling voor de kleine zwaan geformuleerd. De recente afname is verbonden aan een afname op internationaal niveau en mogelijk aan enkele andere slecht stuurbare factoren. (Natura 2000 doelendocument (2006), p202).

De staat van instandhouding van bovenstaande niet-broedvogelsoorten is beoordeeld als 'gunstig', tenzij anders aangegeven. Alle gebiedsdoelen van bovenstaande soorten sluiten aan bij de landelijke doelstelling.

Appendix

Toelichting op de selectie- en begrenzingscriteria die bij de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied Broekvelden/Vettenbroek gebruikt zijn.

Onderstaande paragrafen zijn opgenomen in de Nota van toelichting van het Vogelrichtlijnbesluit.

3. Gebiedsbeschrijving, aanduiding leefgebied en begrenzing

3.2. Aanduiding leefgebied

Broekvelden/Vettenbroek is aangewezen als sbz onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van open water en graslanden die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van een soort van Bijlage I (art. 4.1) en tevens fungeert als overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). Biotopbeschrijvingen van de soorten zijn opgenomen in bijlage A van deze Nota van toelichting.

De begrenzing van de sbz is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan van bedoelde vogelsoorten.

Het onderhavige gebied is tevens aangewezen als watergebied van internationale betekenis onder de Wetlands-Convention vanwege het voorkomen van belangrijke aantallen watervogels (criterium 5, 6).

4. Vogelkundige waarden

4.1 Kwalificerende vogelsoorten

Broekvelden/Vettenbroek kwalificeert als sbz onder de Vogelrichtlijn vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van *Kleine zwaan*¹⁷ en *Smient* die het gebied benutten als foerageer-, overwinteringsgebied en/of rustplaats.

Het gebied kan hierdoor tevens worden aangewezen als watergebied van internationale betekenis zoals bedoeld in de Wetlands-Convention (criterium 6). Het gebied wordt verder aangemerkt als wetland vanwege het geregeld voorkomen van minstens 20.000 watervogels (criterium 5).

Trekkende watervogelsoorten waarvoor het gebied aan de 1%-drempel voldoet

Soort	Art. 4	Brv ^a	Biogeogr. populatie ^b	1% Biopop ^c	% in SBZ ^d	Telperiode
<i>Kleine zwaan</i> <i>Cygnus columbianus</i>	1	nee	W-Siberië/NW-Europa	170	1,9%	1993-97
<i>Smient</i> <i>Anas penelope</i>	2	nee	W-Siberië/NW-Europa	12 500	1,9%	1993-97

(a) De kwalificatie betreft in het gebied niet-broedende vogels (indien ingevuld met "nee")

(b) Biogeografische populatie waartoe de in Nederland pleisterende exemplaren van deze soort worden gerekend

(c) Drempelwaarde zijnde 1% van de betreffende biografische populatie (biografische populatie en drempelwaarde ontleend aan Rose & Scott 1997, *Waterfowl Population Estimates* – 2^e edition. Wetlands International, Wageningen)

(d) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de biogeografische populatie

4.2. Andere relevante vogelsoorten

Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied en/of rustplaats: *Krakeend* en *Slobeend*. De biotopen van deze vogels hebben mede de begrenzing van dit gebied bepaald.

¹⁷ Onderstreepte soorten zijn opgenomen in Bijlage I van de Richtlijn (art. 4.1)

4.3. Plaatselijke omstandigheden

De plas Broekvelden/Vettenbroek wordt door Kleine Zwaan en Smient gebruikt als slaapplaats; een plas-dras terrein in Polder Stein wordt eveneens door de Kleine Zwaan als slaapplaats benut. Overdag zijn de grootste aantallen Kleine Zwanen zijn te vinden in het noordelijk deel van Polder Stein. Smienten foerageren verspreid in de graslandpolders van het gebied. Krakeend en Slobeend pleisteren vooral op Broekvelden/Vettenbroek.